

Socialnämndens verksamhetsanalys 2027 och plan 2028-2029

Ärendenummer: SN 2026/50

Datum: 2026-04-24

Socialnämnden

Hanna Röngren

Utvecklare

hanna.rongren@enkoping.se

Kontakta kommunen: telefon: 0171-62 50 00, e-post: kommunen@enkoping.se

Webbadress: enkoping.se

Postadress: Enköpings kommun, 745 80 Enköping

Organisationsnummer: 212000-0282

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	4
2 Kommunens styrmodell	5
2.1 Årshjul	6
3 Uppdrag och Ansvar	8
4 Strategisk analys	9
5 Nämndens kommande förändringar och utmaningar	10
5.1 Förändringar och utmaningar utifrån externa omvärldstrender	10
5.2 Förändringar och utmaningar utifrån lagar och myndighetskrav	12
5.3 Övriga förändringar och utmaningar.....	18
6 Nämndens omställning för att möta kommande förändringar och utmaningar	21
7 Ekonomi	23
7.1 Driftbudget.....	23
7.2 Förändringar i driftsbudget	25
8 Investeringsplan 2027–2036	29
8.1 Analys av nämndens investeringsbehov	29
8.2 Skattefinansierad investeringsplan.....	29

1 Sammanfattning

Socialtjänsten i Sveriges kommuner är i en förändring som kommer att pågå i flera år framåt. Den nya socialtjänstlagens uttalade krav på mer av förebyggande arbete och tidiga insatser är i fokus för nämndens utvecklingsarbete de kommande åren. De förändringar som den nya socialtjänstlagen medför i arbetsätt och bemanning hanteras inom den ram som socialnämnden tilldelas av fullmäktige.

Från 1 juli 2026 och framåt ska kommunerna uppfylla lagen om aktivitetskrav vilket förutsätter att samtliga personer som uppbär försörjningsstöd ska ha en aktivitet som motsvarar dennes behov för att komma till självförsörjning vilket i sin tur förutsätter en väl utbyggd arbetsmarknadsenhet. Socialnämnden saknar under 2026 och framåt medel för att kunna genomföra aktivitetskravet.

Nämnden ser behov av att förstärka det förebyggande arbetet med tidiga insatser genom etableringen av ett ytterligare familjecentrum i samverkan med Utbildningsnämnden och Region Uppsala. Nämnden saknar idag medel för att kunna bidra till det.

Utöver dessa ovan beskrivna behov är nämndens ekonomi god och bedöms kunna motsvara medborgarnas behov av nämndens tjänster.

2 Kommunens styrmodell

All styrning i Enköpings kommun tar sin utgångspunkt i kommunens vision. Visionen är gemensam för hela kommunkoncernen och ska fungera som en ledstjärna för kommunens utveckling i helhet. Det är kommunfullmäktige som beslutar om kommunens vision. Medborgarfokus och ett hållbart förhållningssätt ska genomsyra allt vi gör.

Vart fjärde år beslutar kommunfullmäktige om en långsiktig plan för kommunkoncernen. Den långsiktiga planen utgör den politiska viljan och anger färdriktningen för kommunkoncernen de kommande fyra åren. Kommunfullmäktige beslutar även om andra styrdokument som avser hela kommunen/koncernen.

Varje nämnd, bolag och förbund ansvarar för att bedriva en effektiv verksamhet med god kvalitet med utgångspunkt i grunduppdraget, de ekonomiska förutsättningarna samt kommunfullmäktiges politiska målbild och mål, uppdrag/satsningar och övriga beslut.

Förutom de politiska nivåerna i vår styrning har även förvaltningar, avdelningar och enheter ett ansvar för sitt eget grunduppdrag. Med god kvalitet som utgångspunkt och inom sina ekonomiska förutsättningar har de mandat att utveckla den egna verksamheten genom att definiera

utvecklingsmål för verksamheten och genomföra aktiviteter för att nå målen.

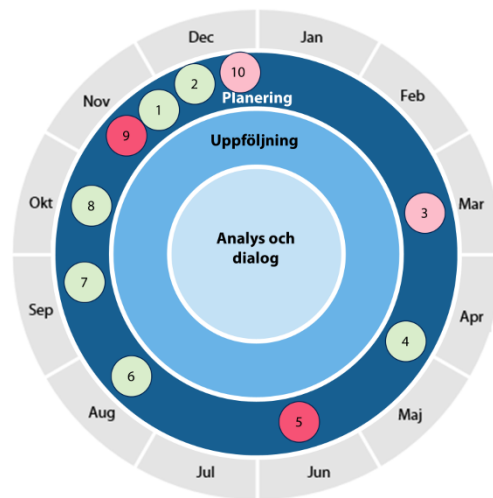
Systematisk planering, uppföljning och analys är en central och viktig del i styrmodellen. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal. Kommunkoncernens gemensamma uppföljning sker vid fyra tillfällen per år. Det gäller perioderna januari-mars, januari-augusti, januari-oktober och för helåret.

2.1 Årshjul

All verksamhet kräver god planering. Kommunens planeringsprocess syftar till att belysa framtida utmaningar och förändringar som är av vikt för kommunens verksamheter så att de kan utföra sitt uppdrag på ett effektivt och kvalitetssäkrat sätt.

Processen inleds med nämndernas verksamhetsanalyser, som beslutas av respektive nämnd under våren. Verksamhetsanalyserna utgör sedan beslutsunderlag till kommunens fördelning av ekonomiska resurser.

Planeringsprocessen finns beskriven i kommunens årshjul, som beslutades av kommunstyrelsen i ärendet "Tidplan för planering och uppföljning 2026" den 10 juni 2025 (KS2025/188).

1. Omvärldsdag/Kick-off 2027 års process (november)
2. Planeringsunderlag 2027 års process skickas ut (december)
3. **Verksamhetsanalys 2027 för respektive nämnd tas fram (januari-april)**
4. Dialoger och budgetberedning (april-maj)
5. KS beslut om planeringsförutsättningar 2027 (juni)
6. Kvalitetssäkring (juni-augusti)
7. Dialoger och budgetberedning (september-oktober)
8. Kommunstyrelsen behandlar budgeten (oktober)
9. Kommunfullmäktiges budgetbeslut (november)
10. Nämnders beslut om Nämndplan med budget + internkontrollplan (december)

3 Uppdrag och Ansvar

Socialnämnden ansvarar för att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänst enligt

- socialtjänstlagen (2025:400), SoL med kompletterande lagar rörande individ- och familjeomsorg
- lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU
- lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM
- begravningslagen (1990:1144)

Socialnämnden ansvarar för de uppgifter som enligt lag eller författning åligger socialnämnd och som inte någon annan nämnd har fått i uppdrag att ansvara för. Detta gäller till exempel socialnämnds uppgifter enligt:

- föräldrabalken (1949:381), FB
- äktenskapsbalken (1987:230), ÄktB
- lag (2016:1013) om personnamn
- ärvdabalken (1958:637), ÄB
- lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LuL
- brottsbalken (1962:700), BrB
- körkortslagen (1998:488).

Socialnämnden har följande ansvarsområden:

- samordningsansvar när det gäller psykiskt och socialt omhändertagande vid stora katastrofer och olyckor
- kommunens yttranden enligt hemvärnsförordningen
- förebyggande och uppsökande socialt arbete

Socialförvaltningen är organiserad i åtta avdelningar samt en enhet, vilka har varsin specifik inriktning. Myndighetsutövning och öppenvård finns fördelad inom sex avdelningar. Övriga två avdelningar arbetar med arbetsmarknadsåtgärder.

Sedan 1 mars finns verksamhetsstöd och kvalitet med tillhörande enhetschef och ansvar för samordning av administration, IT, säkerhet och krisberedskap samt kvalitet och utvecklingsfrågor.

4 Strategisk analys

Nämnden utmanas i huvudsak av de omfattande reformer som regeringen aviserat och/eller beslutat om att genomföra. Omställningen till en ny socialtjänstlag med tillhörande ny logik i det sociala arbetet förväntas vara i fokus för nämndens utvecklingsarbete i ytterligare flera år framåt. De närmaste åren införs reformer om aktivitetskrav, bidragstak, förändrat huvudmannaskap för beroendevården etc. Genom dessa stora förändringar utmanas nämnden i genomförandet och implementeringen.

Nämnden utmanas i de förväntningar som finns inom ramen för ny socialtjänstlag avseende ökad tillgänglighet, insatser som är jämställda samt ett ökat fokus på tidiga insatser.

Nämnden har goda förutsättningar att ta sig an de kommande årens utmaningar. Kompetensförsörjningen är utmanande men bedöms som god utifrån låg personalomsättning och högt HME-index (Hållbart medarbetar engagemang). Nämnden har också en god ekonomi vilket väsentligt underlättar det kommande arbetet med att genomföra förändring och samtidigt ha medborgarnas behov i fokus.

5 Nämndens kommande förändringar och utmaningar

5.1 Förändringar och utmaningar utifrån externa omvärldstrender

Ojämlika livsvillkor och folkhälsa

Socialnämnden har ett övergripande ansvar för att erbjuda kommuninvånarna stöd enligt socialtjänstlagen. Sedan 1 juli 2025 finns ett ökat krav på att socialtjänsten ska erbjuda lätt tillgängligt och förebyggande stöd i större utsträckning.

Barn och ungas uppväxtvillkor är ett prioriterat område för nämnden som även stöds genom flera nationella prioriteringar.

Utvecklingen av ojämlika livsvillkor kan ses i flera olika undersökningar, där skillnader mellan målgrupper och var i kommunen man är bosatt synliggör att det finns ojämlikheter i livsvillkor och hälsa. Socialnämnden behöver i större utsträckning möta invånare där behoven är som störst och där kommuninvånare befinner sig. Mötet behöver ske utanför kontoret och utgå från den enskildes önskemål för att uppnå ett mer personcentrerat arbetssätt.

Uppsökande arbete tillsammans med mödra- och barnhälsovård, föräldrastöd och andra förebyggande insatser är viktiga för att möjliggöra goda uppväxtvillkor. Stödet behöver utgå från kunskapsbaserade metoder och möta målgruppens behov.

Både unga och vuxna skattar sin allmänna hälsa relativt låg. En ökad andel vuxna skattar att de lider av oro, ångslan och ångest, stress och upplever sig ha psykiska påfrestningar. Dessa riskfaktorer kan komma att innebära ett behov av kontakt och stöd från socialtjänsten, till exempel utifrån att det kan påverka föräldraförmågan.

1 av 5 barn i Enköpings kommun växer upp i en familj med låg ekonomisk standard. Det är även 1 av 5 barn som enligt Boverkets norm lever i trångboddhet. Låg ekonomisk standard och trångboddhet är riskfaktorer som kan påverka möjligheten till goda uppväxtvillkor för barn och unga då de i högre utsträckning kan drabbas av både fysisk och psykisk ohälsa, sämre förutsättningar till läxläsning och fritidsaktiviteter.

Socialtjänsten verkar för hjälp till självhjälp genom att stärka individens egen förmåga och genom egna resurser ta ansvar för sin egen situation. I förekommande fall behöver stöd erbjudas en längre tid, vilket ska vara nogga avvägt utifrån individuella behov.

Socialnämndens verksamheter påverkas i liten utsträckning av de demografiska förändringar kommunen står inför, med färre yngre barn och en ökande äldre befolkning. Nämnden behöver dock följa befolkningsutvecklingen, framförallt vad gäller barn i åldrarna 0-5år som minskat med 210 personer under 2025. På sikt kan det leda till att nämndens verksamheter behöver se över hur de arbetar med målgruppen om det sker en fortsatt minskning av barn i de yngre åldrarna i kommunen. Till exempel prioritera resurser till andra målgrupper, även om nämnden är väl medveten om att insatser riktat till de yngsta barnen leder till tidig upptäckt och har ett tydligt förebyggande syfte för att motverka kommande behov av stöd från socialtjänsten.

Värderingar och samhällsklimat

Desinformationskampanjer mot socialtjänsten har drivits under flera år med olika intensitet. Kampanjerna har lett till en "förtroendekris" för socialtjänstens verksamheter i hela Sverige och varför det är än viktigare att stärka socialtjänstens varumärke och öka förståelsen och kunskapen om vad socialtjänsten kan erbjuda för hjälp. Nämnden behöver ständigt arbeta för att skapa och upprätthålla ett förtroende och tillit i mötet med kommuninvånare och samverkanspartners. Det finns målgrupper i samhället som är svårare att nå och etablera kontakt med där det blir särskilt viktigt att utveckla nämndens arbetssätt för att nå målet om en jämlik och jämställd socialtjänst. Utökat samarbete med civilsamhället är av stor vikt för att nå fler målgrupper vilket kan ske genom t.ex. IOP (idéburet offentligt partnerskap). I nuläget har socialnämnden tre etablerade IOP:er med aktörer inom civilsamhället. Förtroende för socialtjänsten är en av nyckelfaktorerna för att lyckas med det förebyggande arbetet och erbjuda hjälp och stöd i god tid.

Säkerhet och beredskap

Det osäkra omvärldsläget och snabbt föränderliga samhällsutvecklingen påverkar socialnämndens verksamheter. Potentiella hot kan ses till följd av det säkerhetspolitiska världsläget. Systemiska kriser som återkommande cyberattacker innebär risker sett till förekomsten av känsliga personuppgifter inom socialtjänsten. Det kan även innebära sårbarhet för verksamheten att hantera akuta ärenden och betala ut ekonomiskt bistånd om verksamhetssystemet påverkas. Välfärdsbrottslighet kan ses som ytterligare ett hot som kan påverka säkerhetsläget och utmana demokratin.

Teknikutveckling och innovation

Samhällsutvecklingen kräver att offentlig sektor behöver bli mer effektiv och innovativ. För att möta detta är digitalisering en nödvändighet vilket i sig även kan bidra till en ökad tillgänglighet.

AI kan ses som en möjliggörare för att nå effektiva lösningar inom offentlig sektor. För socialnämndens verksamheter kan det exempelvis bidra med dokumentationsstöd, transkribering och analys. Användningen förutsätter en struktur och organisation som säkerställer rättssäkerhet och informationssäkerhet i enlighet med rådande lagstiftning.

Utvecklingen av E-tjänster och säker digital kommunikation pågår inom förvaltningen. Socialtjänsten möter några av de mest utsatta grupperna i samhället varför digitaliseringen behöver ske med hänsyn och anpassning till målgruppens förutsättningar och behov, för att inte förstärka ett redan digitalt utanförskap. Samtidigt behöver utvecklingen ske för att möta nya målgrupper och behov hos kommuninvånarna i kontakten med socialtjänsten.

Behovet av att arbeta med innovativ verksamhetsutveckling är viktig i utvecklingen av socialtjänstlagen där nya lösningar svarar mot behov och efterfrågan i verksamheterna. En utmaning kan bli att möta det nya och innovativa, då gamla och invanda arbetssätt behöver tas bort till förmån för nya. Teknikutvecklingen i arbetslivet kan ses som en risk för de kommuninvånare som står längst från arbetsmarknaden. Tillgången till enklare instegsjobb med låg tröskel utmanas då arbetsplatser automatiseras och ställer högre krav på arbetstagaren att kunna utföra självständiga arbetsuppgifter. En risk kan ses när arbetsmarknaden blir mindre tillgänglig för invånare med olika utmaningar eller hinder vilket kan försvåra möjligheten att nå arbete och egen försörjning.

5.2 Förändringar och utmaningar utifrån lagar och myndighetskrav

Socialtjänsten befinner sig i en föränderlig tid där flera stora reformer inom lagstiftning nyligen trätt i kraft eller väntas träda i kraft närmaste tiden.

Gemensamt för de reformer som pågår är ett tydligt fokus på tidiga och förebyggande insatser, delaktighet och personcentrering. Perspektiv flyttas från reaktiva och åtgärdande insatser till tidig upptäckt och identifiering av behov av stöd. Samtidigt införs mer restriktiva åtgärder för barn och ungdomar med normbrytande beteende och risk för kriminalitet genom införandet av insatser när samtycke saknas och ungdomsfängelser. Dessa bestämmelser kan leda till målkonflikter med socialtjänstlagens grundprinciper som innebär förebyggande, tidigt stöd, motiverande och relationsskapande arbete för att skapa förändring för den enskilde.

Ett ökat fokus på främjande och förebyggande insatser i samverkan med andra aktörer blir viktigt för att förhindra att barn och unga ens ska utveckla ett normbrytande beteende eller risk för kriminalitet. Skyddsfaktorer i form av fullföljd skolgång, meningsfull fritid och stöd från föräldrar är viktiga komponenter för att ge barn och unga möjlighet till goda uppväxtvillkor.

Det är av stor vikt att samordna pågående förändringsarbeten och skapa en helhetssyn utifrån nämndens uppdrag och ansvar. Individer i kontakt med socialtjänsten kan ha flera pågående kontakter vilket ställer höga krav

på samordning mellan verksamheterna utifrån ett personcentrerat förhållningssätt. Familjer behöver ses utifrån ett helhetsperspektiv och inte isolerat utifrån att det endast handlar om ekonomi, skadligt bruk och beroende eller föräldraförmåga.

Omställningen av socialtjänstlagen har pågått en tid och förflyttning har skett genom nya verksamheter, aktiviteter, förändringar av arbetssätt och utveckling av samverkan.

Lagstiftningen förväntas leda till en förskjutning från myndighetsutövning till ökat erbjudande för medborgare att ta del av öppna insatser. Förvaltningen arbetar medvetet enligt strategin om att erbjuda öppna insatser i större utsträckning för att undvika omfattande åtgärder och kostsamma placeringar, vilket även kan innebära en lägre kvalitet i stödet som erbjuds. Det har lett till att nämnden har högre kostnader för öppna insatser än genomsnitt vid jämförelse med andra kommuner, men lägre kostnader för vård vid institution, HVB och familjehem. Förändrade arbetssätt i och med ny socialtjänstlag kommer även leda till förändringar av ekonomisk ram mellan myndighetsutövning och öppenvård.

Då arbetet är långsiktigt och kräver uthållighet kan det ta tid innan bestående effekter och resultat kan identifieras. Förvaltningen fortsätter utveckla omställningsarbetet med ett ökat fokus på vilka resultat som förväntas samt hur dessa ska kunna mätas. Uppföljning och utvärdering av omställningen har påbörjats men behöver utvecklas för att säkerställa att arbetet leder till önskad effekt för invånare i behov av stöd från socialtjänsten.

Omställningsarbetet kommer pågå över tid och det är viktigt att förändringar utgår från behovsinventering och analys av de olika målgruppernas behov, förutsättningar och önskemål av stöd och kontakt med socialtjänsten.

Aktivitetskrav och bidragstak inom ekonomiskt bistånd

1 juli 2026 träder den första delen av det reformerade stödet för personer inom ekonomiskt bistånd i kraft. Aktivitetskravet ska stärka den enskildes förmåga att närma sig arbetsmarknaden, komma i arbete och bli självförsörjande. Individer som haft försörjningsstöd i minst 3 sammanhängande månader blir skyldiga att delta i aktiviteter på heltid, 40h/vecka. Aktiviteter kan till exempel vara praktik, arbetsträning, språkträning eller andra insatser i syfte att öka förmåga och anställningsbarhet.

Bestämmelsen som rör sanktionsavgifter för kommuner förväntas träda i kraft 1 juli 2027. En kommun kan tilldelas en sanktionsavgift från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i det fall kommunen anses ha systematiska brister i tillämpningen av aktivitetskravet.

Socialnämnden ansvarar för att planera, samordna och tillhandahålla lämpliga aktiviteter vilket ställer krav på samverkan mellan förvaltningar inom kommunen och med näringsliv. Utöver tillgång till platser att anvisa till,

kan även stöd till arbetsgivare och handledare behöva utformas för att skapa förutsättningar på arbetsplatser som tar emot individer för arbetsträning eller språkpraktik. För den enskilde innebär det ett ökat krav att tillgodogöra sig de insatser som ingår i planeringen och i det fall den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i insatser ska socialnämnden vägra eller sänka fortsatt försörjningsstöd.

Aktiviteteskravet omfattar inte personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av medicinska skäl, t.ex. fysisk eller psykisk sjukdom, personer som deltar i likvärdiga insatser på heltid, de som är föräldralediga eller personer med omsorgsansvar.

Verksamheten kartlägger antalet individer och förutsättningar för att möta de förändrade krav som ställs. Bedömningen är att de som omfattas av aktiviteteskravet i stor utsträckning är individer som står långt från arbete på grund av svag förankring på arbetsmarknaden, låg utbildningsnivå, språkliga hinder eller andra försvårande omständigheter.

Förvaltningen bedömer att det finns ett behov av att tillskapa nya verksamheter och öka tillgången till platser för arbetsträning, språkpraktik och utbudet av andra aktiviteter som kan inrymmas i aktiviteteskravet. Vilken typ av verksamhet som behöver utvecklas är ännu inte klarlagt utan behöver utgå från den kartläggning av målgruppens behov som pågår. Kvinnor och mäns olika förutsättningar behöver särskilt analyseras då män traditionellt ses som familjeförsörjare och kvinnor som omsorgsgivare vilket kan leda till att insatser inte utformas för att möta individuella behov oavsett kön.

Fler lokaler kan bli nödvändigt i förvaltningen samt tillhörande investeringar av inventarier beroende på vilken typ av verksamhet och arbetsträning som behöver utvecklas.

Bidragstaket införs som ytterligare ett steg i regeringens bidragsreform och träder i kraft 1 januari 2027. Ekonomiskt bistånd ska vara det yttersta skyddsnätet när individer tillfälligt inte kan klara sin egen försörjning men anses inte vara en långsiktig lösning. Riksnormen av försörjningsstöd förändras och det kommer inte vara möjligt att bevilja lokala tillägg utöver riksnorm. Det innebär även en begränsning av försörjningsstöd för hushåll med fler än 4 barn, då försörjningsstödet sänks från det fjärde barnet. Regeringens räkneexempel visar att det kan innebära 8 000kr mindre i månaden för en familj med 5 barn.

Över 50% av vuxna biståndsmottagare i Enköpings kommun har ett långvarigt ekonomiskt bistånd, 10 månader eller mer de senaste 12 månaderna, vilket är bland de högsta nivåerna av kommuner i Sverige. Nämnden har även en hög nivå av utbetalt ekonomiskt bistånd i jämförelse med andra kommuner.

I och med införandet av aktiviteteskrav och bidragstak kan nämnden utveckla stöd och insatser till målgrupper inom ekonomiskt bistånd ytterligare. En förväntad utveckling är att detta ska leda till att individer har

kortare och mer tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd samt sänka kostnader som ligger i nivå med genomsnittliga kostnader.

Syftet med både aktivitetskrav och bidragstak är att öka människors förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden och nå självförsörjning. Samtidigt ses en risk med att reformerna kan leda till andra riskfaktorer för social utsatthet och påverkan på barns uppväxtvillkor vilket nämnden behöver vara uppmärksam på.

Familjer med många barn väntas få sämre ekonomiska förutsättningar vilket kan leda till ökad barnfattigdom, påverkan på skolgång och studieresultat samt sämre förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter. Det kan även leda till ökad boendesegregation och försämrade boendesituation genom trångboddhet och i förekommande fall även vräkningar och hemlöshet till följd av hyresskulder och elskulder.

Socialnämndens verksamheter behöver analysera hur införandet av aktivitetskravet och bidragstaket påverkar barn och ungdomar som växer upp i familjer med ekonomiskt bistånd. Förvaltningen behöver utveckla en nära och strukturerade samverkan för att stödja familjer utifrån ett helhetsperspektiv och inte enbart utifrån behov av ekonomiskt stöd.

Kommunerna tilldelas generella statsbidrag för att utveckla verksamheterna i enlighet med aktivitetsreformens krav. Nämnden ser ett stort behov av att dessa medel fördelas mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen för att kunna möta det förändrade uppdraget som reformen innebär. Utbildningsförvaltningen ska i och med reformen kunna erbjuda fler barn att delta i förskola och fritidshem när föräldrar deltar i aktiviteter för att nå arbete.

Socialnämnden bedömer att det inte kommer vara möjligt att uppfylla kommande lagstiftning om aktivitetskravet inom tilldelad ram till följd av behovet att utöka personalresurser, lokaler och investeringar.

Samsjuklighetsreformen

Regeringen väntas besluta om förändringar i vård och behandling av personer med samsjuklighet och skadligt bruk och beroende från och med 1 juli 2027.

Förslaget innebär att Regionernas hälso- och sjukvård ska ha det samlade ansvaret för behandling för personer med skadligt bruk och beroende vilket ska ges samordnat med psykiatrisk vård. Socialtjänstens uppdrag och ansvar förtydligas till socialt stöd, boende, sysselsättning och att stärka den enskildes funktionsförmåga. I det ingår även att arbeta uppsökande och förebyggande för att erbjuda social trygghet. Stöd till närstående förtydligas genom att socialnämnden ansvarar för att erbjuda stöd till den som vårdar en närstående med skadligt bruk, långvarig sjukdom och/eller funktionsnedsättning.

Regioner och kommuner blir skyldiga att bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning, stora

behov och behov av särskild samordning en längre tid. Samordning ska ske av insatser från hälso- och sjukvård och stöd från socialtjänsten. Förslaget innebär bland annat att en särskild vård- och stödsamordnare ska utses för den enskilde med ansvar att samordna stöd och insatser.

Samsjuklighetsreformen väntas införas stegvis från 1 juli 2027 och i ett senare skede föreslås även förändringar i tvångsvårdslagstiftningen. All tvångsvård föreslås vara ett ansvar för Regionerna. Nuvarande LVM-lagstiftning (lag om vård av missbrukare i vissa fall) tas bort och tvångsvård ska ske i enlighet med LPT (lag om psykiatrisk tvångsvård). Socialnämnden kommer därmed inte längre ansvara för vård enligt LVM vilket kan ses som en lättnad i ansvarsfördelning. Nämndens verksamheter behöver däremot utveckla arbetssätt och stöd i form av boende och sysselsättning efter avslutad vård. Det kan även väntas bli kortare vårdtider än vad det är idag vid LVM, då LPT överlag har kortare vårdtid.

Socialförvaltningen genomförde 2025 en översyn tillsammans med vård och omsorgsförvaltningen om kommunens insatser och stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller samsjuklighet. Resultatet visar att många individer har kontakt med både socialförvaltningen och vård- och omsorg och att en mer komplex problematik kan ses vilket stället högre krav på verksamheternas kompetens och utformning av stöd och insatser. Översynen visade även att det finns ett behov av fler bostäder för målgruppen med varierad inriktning och stöd. Vikten av en bostad har stor betydelse för att individer med psykisk funktionsnedsättning och samsjuklighet ska kunna tillgodogöra sig stöd och insatser mot självständighet och nykterhet.

Översynen resulterade i ett antal åtgärdsförslag för att stärka kommunens arbete och förutsättningar för att möta målgruppens behov och kommande förslag från samsjuklighetsreformen. Verksamheterna arbetar vidare med åtgärderna för att möta kommande förändringar.

Förändringarna som föreslås förutsätter en nära dialog och samverkan med Region Uppsala för att förbereda huvudmännen inför en förändrad ansvarsfördelning. För kommunens del kan det leda till förändringar av resurser inom främst öppenvårdsmottagningen för vuxna som i nuläget ansvarar för behandling av skadligt bruk och beroende. Socialtjänstens ansvar ska övergå till socialt, förebyggande och uppsökande stöd, boende och sysselsättning. Samtidigt kan det innebära att personer fortsätter söka stöd hos socialtjänsten för skadligt bruk och beroende i det fall de inte kvalificerar sig för stöd inom hälso- och sjukvården.

Huruvida resurser som idag finns inom socialtjänsten som arbetar med behandling av skadligt bruk och beroende kommer arbeta vid ett ikraftträdande är för tidigt att uttala sig om.

Kommun och Region kommer tilldelas statsbidrag för finansiering och stöd i genomförande av reformen 2027-2031. Den tidigare föreslagna skatteväxlingen mellan kommun och region har återtagits och en

omfördelning av generella statsbidrag mellan huvudmännen föreslås istället.

Reformer som påverkar barn och unga

Flera förändringar och reformer förväntas även träda i kraft kommande år som avser barn och unga i kontakt med socialtjänsten.

Lagen om omhändertagande av vård och unga (LVU) förändras från 1 januari 2027 genom ett starkare skydd för barnet som egen rättighetsbärande. Barnrättsperspektivet förstärks i den nya lagstiftningen genom ett eget kapitel för att svara mot barns behov av skydd och stöd i dagens samhälle. I den nya lagen om omhändertagande för vård av barn och unga föreslås även en ny grund för omhändertagande för vård på grund av anknytning för att åstadkomma ökad trygghet och stabilitet för barn som är placerade i familjehem. I detta syfte föreslås det också bli möjligt att i vissa fall avvisa en vårdnadshavares begäran om att ett omhändertagande ska upphöra. För att omhändertaganden bättre ska svara mot barns och ungas behov av skydd och vård föreslås också att förutsättningarna för vilka förhållanden i hemmet och vilka beteenden som kan utgöra grund för ett omhändertagande för vård ska justeras och kompletteras i vissa avseenden.

Förändringarna innebär även att socialnämnden får tydligare ansvar att följa upp barnets situation efter att tvångsvården upphört i syfte att säkerställa att barnet inte hamnar i samma utsatthet igen.

Barn och unga med normbrytande beteende och risk för kriminalitet är ett nationellt prioriterat område där ett flertal förändringar i olika lagstiftningar föreslås.

Från 1 juli 2026 införs ungdomsfängelser för barn från 13 år, istället för slutna ungdomsvård. För socialnämndens del innebär detta att en särskild handläggare ska utses och följa barnet, både under tiden på anstalt och efter frigivning. Socialtjänsten ska även medverka i att ta fram en individuell plan med Kriminalvården, vårdnadshavare och andra aktörer.

Lag om insatser när samtycke saknas (LIV) föreslår att socialnämnden ska ges möjlighet att besluta om specifika öppenvårdsinsatser när vårdnadshavare inte samtycker till stöd. Lagen är tänkt att komplettera socialtjänstens möjligheter att ge stöd i de fall tvångsvård inte är tillämplig. Socialnämnden får besluta om t.ex. kontaktperson, drogtester vid misstanke om missbruk och vistelseförbud på vissa platser. Intentionerna i LIV medför befogenheter som skiljer sig mot hur socialtjänsten arbetar med att motivera och skapa mottaglighet hos den enskilde att ta emot stöd. I och med LIV kan nämnden vidta mer tvingande åtgärder i ett tidigare skede. Detta tros kunna påverka familjers förtroende för socialtjänsten när tvång används i ett tidigare skede.

Lagen träder i kraft 1 januari 2027.

Regeringen har även lämnat förslag i utredning om förbättrad elevhälsa för

att tydliggöra elevhälsans syfte och uppdrag, stärka elevhälsans vårduppdrag och garantera att elever får tillgång till elevhälsans professioner. Utredningen lämnar även förslag som syftar till att underlätta samverkan mellan elevhälsa, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Socialnämnden ser positivt på utredningens förslag då det överensstämmer med socialtjänstlagens intentioner om tidigt och förebyggande stöd. Samverkan med skola och elevhälsa har utvecklats i omställningen av socialtjänstlagen men det finns önskemål om att göra mer samt utöka tillgången till socialarbetare i skolan. Gemensamma arbetssätt, ansvarsfördelning mellan socialtjänst och elevhälsans psykosociala kompetenser samt strukturer för samverkan behöver förtydligas och följas upp genom ledning och styrning.

Förvaltningen bedömer att föreslagna förändringar kan omhändertas inom ordinarie verksamhet och tillgängliga resurser. Verksamheterna behöver planera för att möta kommande förändringar genom utbildning, förändring av arbetssätt, delegation, rutiner och dokumentation.

Lagar och myndighetskravs påverkan på nämndens verksamheter

I tider av förändring är det viktigt med ett gott ledarskap och stöd till nämndens medarbetare. Chefer och teamledare kompetensutvecklas och ges regelbunden handledning.

5.3 Övriga förändringar och utmaningar

Jämlika uppväxtvillkor och framtidstro

Socialnämnden, utbildningsnämnden, upplevelsenämnden samt vård- och omsorgsnämnden har fattat beslut om ett gemensamt nämndmål i syfte att främja barn och ungas uppväxtvillkor och framtidstro. Målet utgör en viktig grund för samverkan på politisk och förvaltningsnivå. Målet belyser tre områden som särskilt viktiga för att åstadkomma goda och jämlika livsvillkor och ökade framtidstro: fullföljd skolgång, meningsfull fritid och goda föräldrar- och barnrelationer.

Samverkan med förskola, skola och hälso- och sjukvård behöver fortsätta utvecklas för att nå den politiska målsättningen. Tidig upptäckt och tidigt stöd är av vikt för att kunna erbjuda barn och föräldrar ett samordnat stöd utifrån hela familjens behov.

Nämnden samverkar med öppen förskola och hälso- och sjukvårdsaktörer inom Familjecentrum/Familjecentralen för barn 0-5år och deras föräldrar. Familjecentrum är en viktig förebyggande insats som bedrivs i öppna förskolans lokaler. Socialtjänsten kan tidigt erbjuda stöd och uppmärksamma föräldrar i behov av hjälp tack vare deltagande i Familjecentrum. De senaste åren har öppna förskolan haft ett ökat antal

besökare vilket lett till att nuvarande verksamhet inte kan möta den höga efterfrågan.

Förvaltningen delar Utbildningsförvaltningens bild av att det finns ett stort behov av att etablera ytterligare en öppen förskola i Enköpings kommun. Genom en sådan utökning vore det även möjligt att utveckla ytterligare familjecentrum i samverkan med Region Uppsala och nå fler familjer med förebyggande insatser och tidigt stöd. För socialnämnden innebär det ett behov av att tillsätta 1.5 årsarbetare som kan arbeta riktat mot familjecentrum vilket kan ses som en investering i tidigt stöd och motverka behov av mer omfattande insatser från socialtjänstens sida när barnet blir äldre. Förvaltningen saknar idag resurser för detta.

Fullföljd skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn och ungas uppväxtvillkor och skapa goda förutsättningar framåt i livet. En fungerande och slutförd skolgång skapar förutsättningar för att delta i ett sammanhang, psykisk hälsa, förebygga kriminalitet och möjlighet att nå arbetsmarknad och egen försörjning. Socialtjänsten spelar en viktig roll tillsammans med skola och elevhälsa för att stödja och möjliggöra att barn och unga ges förutsättningar till fullföljd skolgång. Tillsammans med utbildningsförvaltningen erbjuds samordnat stöd till individer med problematisk skolfrånvaro. Arbetet behöver stärkas ytterligare och utgå från ett förebyggande arbete där målet är att främja skolenvar. En fungerande skolgång där frånvaro kan förhindras i tidigt skede, leder i stor utsträckning till minskade risker inom andra områden som ohälsa och utanförskap.

Psykisk ohälsa är ett ökande samhällsproblem och skillnader kan ses mellan pojkar och flickors ohälsa. Flickor rapporterar i högre utsträckning att de har sämre självskattad hälsa och högre grad av psykisk ohälsa i jämförelse med pojkar. Pojkars ohälsa behöver samtidigt uppmärksammas då det kan finnas skillnader i hur pojkar och flickors ohälsa uttrycks. Socialtjänsten har ett främjande och förebyggande ansvar tillsammans med fler samhällsaktörer för att stärka den psykiska hälsan. Socialtjänsten behöver definiera vad det innebär i enlighet med socialtjänstlagen utifrån ett främjande och förebyggande perspektiv som kompletterar andra aktörers lagstadgade ansvar för behandling av psykisk ohälsa. Tillsammans med elevhälsa, skola och kultur och fritid pågår ett aktivt arbete med att utveckla fler främjande och förebyggande insatser genom ökad fysisk aktivitet och meningsfulla fritidsaktiviteter som förväntas förebygga ohälsa. Socialnämnden anser det viktigt att stärka det främjande och förebyggande arbetet genom ett varierat utbud av aktiviteter för att förebygga ohälsa, snarare än insatser av åtgärdande och behandlande karaktär.

Förebyggande arbete och tidigt stöd

Socialnämnden behöver fortsätta utveckla arbetet med förebyggande insatser och tidigt stöd för samtliga målgrupper nämnden har ett ansvar för. Insatserna behöver utgå från behovsinventeringar och nulägesanalyser för att möta de behov som finns hos kommunens invånare. Arbetssätt behöver

utgå från kunskapsbaserade metoder och forskning. Befintliga insatser behöver även följas upp och eventuellt avimplementeras i det fall de inte leder till önskad effekt.

Ett särskilt fokus behöver riktas mot vräkningsförbyggande insatser. Under 2025 tog socialnämnden emot över 1 000 anmälningar om hyresskulder och elskulder.

Vräkning innebär flera riskfaktorer, däribland akut hemlöshet, ekonomiska konsekvenser, sociala problem och svårigheter att få en ny bostad. I de fall barn vräks från en bostad kan det få stora konsekvenser för barns uppväxtvillkor. Under 2025 vräcktes nästan 10 barn i Enköpings kommun i jämförelse med 2024 då 0 barn påverkades av vräkningar. Uppsökande och förebyggande arbete mot vräkningar och hemlöshet behöver utvecklas i samverkan där det främsta målet är att inget barn ska vräckas.

Förebyggande arbete riktat mot vuxna med skadligt bruk och beroende och våldsutsatta behöver fortsätta utvecklas och erbjudas i större utsträckning än hittills. Metoder och arbetssätt som möter samsjuklighetsreformens förändringar behöver tillkomma.

Förebyggande insatser behöver även utvecklas för att förhindra ekonomisk utsatthet och samordnas utifrån aktivitetskrav och bidragstak. En ökad närvaro och information om befintligt stöd inom arbetsmarknadsinsatser, ekonomiskt bistånd och budget- och skuldrådgivning behöver även ske i kontakt med kommuninvånare. Gemensamma insatser kan t.ex. utvecklas mellan budget- och skuldrådgivning och gymnasieskola för att informera om risker med spelande, konsumtionsmönster och skuldsättning i ung ålder.

Samverkan

Samverkan sker inom en rad olika former, både formellt och informellt tillsammans med skola, fritid, hälso- och sjukvård, Polis och andra myndigheter samt civilsamhälle. Detta är av stor betydelse för att socialtjänsten ska lyckas med sitt uppdrag. Samverkan behöver utvecklas ytterligare så att socialtjänsten ses som en naturlig samarbetspartner som kompletterar annat stöd. Goda exempel finns bland annat där gemensamma hembesök görs med barnhälsovården, föräldrautbildning på förskola och aktiviteter på skolan riktat till föräldrar och barn vid skoldagens slut.

Genom att möta individer tillsammans med andra aktörer och på andra arenor skapas tillit för socialtjänsten och möjligheten att erbjuda stöd i ett tidigt skede.

6 Nämndens omställning för att möta kommande förändringar och utmaningar

Socialnämnden bedömer att kommande förändringar har stor betydelse för att möta de utmaningar som nämndens verksamheter står inför. Det finns en förväntan om att kommande reformer inom ekonomiskt bistånd och samsjuklighet ska leda till bättre samordning, stöd och möjlighet att nå självständighet för de kommuninvånare som kommer i kontakt med socialtjänsten. Samtidigt ställer det krav på att nämndens verksamheter förändrar invanda arbetssätt och utvecklar nya strukturer och metoder för att möta lagstiftningens förändringar. Arbete behöver ske enligt fastställda strukturer för samverkan och samordning för att erbjuda ett likvärdigt stöd för kommuninvånare.

Verksamheternas omställningsförmåga är hög och redan genomförda förändringar inom socialtjänstlagens omställning är tack vare innovation och förändringsledning bland medarbetare och chefer. En lärdom från pågående förändringsresa är behovet av kartläggning och analys av det faktiska behovet innan nya initiativ påbörjas. Plan för uppföljning och utvärdering behöver även beslutas innan arbetet startas upp.

Orosanmälningar avseende barn och unga är på en jämförbar nivå med tidigare år och har inte minskat i och med ny socialtjänstlag. Det kan vara en effekt av ökad samverkan och kommunikation med andra aktörer som blivit mer medvetna och uppmärksammade på när en oro ska anmälas. Det finns dock ett behov av att skifta perspektiv för samverkan till att handla mer om det förebyggande arbetet, erbjuda tidigt och lätt tillgängligt stöd innan oron är så hög för en individ att det kräver en anmälan.

Antalet inledda utredningar för både barn och vuxna har minskat. Stöd erbjuds i ett tidigt skede vid kontakt med mottagningen vid inkommen orosanmälan vilket bedöms ha lett till färre inledda utredningar.

Förflyttningen från myndighetsutövning till öppna insatser pågår med hänvisning till stöd i ökad utsträckning utan ett beslut om bistånd. De utredningar som inleds ska hålla hög kvalitet och leda till träffsäkra insatser.

I det fortsatta omställningsarbetet behöver förvaltningen fortsätta utveckla en ökad tro på individens egen förmåga och anpassa stöd utifrån den enskildes egna resurser. Vissa insatser kan i högre utsträckning ges genom gruppverksamhet för att öka effektiviteten och nå fler i en målgrupp med en gemensam insats än individuellt stöd som kräver mer resurser.

Stödet ska utgå från att vara tillfälligt med målsättningen att den enskilde ska nå självständighet.

Ett ökat fokus behöver riktas mot samordning utifrån individens och

familjesystemets behov. Samordning mellan flera aktörer som kan påverka barns uppväxtvillkor behöver utvecklas och ses utifrån ett helhetsperspektiv. Familjers egna nätverk behöver även tillvaratas och göras till en självklart part när så är möjligt.

Metoder för samordning behöver användas i högre utsträckning och ett tydligare ansvar för samordning kring en enskild individ eller familj behöver utformas.

Välfärdsbrott är ett hot mot demokratin och riskerar att påverka förtroendet för offentlig sektor och leder till samhällsproblem. Inom socialtjänsten ses felaktiga utbetalningar inom ekonomiskt bistånd och oseriösa aktörer vid placeringar hos privata aktörer vara särskilda riskområden där välfärdsbrottslighet kan förekomma. Nämnden tillhandahåller även verksamhetsbidrag till civilsamhället vilket behöver ske i enlighet med beslutade riktlinjer och uppföljning för att inte riskera att medel beviljas på felaktiga grunder.

7 Ekonomi

Budgetarbetet utgår från ett planeringsunderlag baserat på föregående års budget, justerat med olika former av uppräknings- och antaganden.

Lönekostnaderna beräknas öka med 3,5 procent per år från och med den 1 april under perioden 2027–2029. Lokalkostnader justeras med 3,2 procent. Övriga kostnader räknas upp med 2,5 procent för 2027 och med 2,6 procent för åren 2028 och 2029.

I budgetramen ingår även följande övergripande förutsättningar.

Internräntan uppgår till 2,25 procent för hela planperioden.

Personalomkostnads pålägget är beräknat till 40 procent.

Enligt kommunfullmäktiges fastställda årsplan för 2026. För socialnämnden innebär detta ett besparingskrav, vilka uppgår till 1 procent för 2027, 1,4 procent för 2028 och inga ytterligare effektiviseringar för 2029 finns i dagsläget.

Fördelningen av budgetramar mellan verksamheterna inför 2027 samt planåren 2028–2029 är i detta skede preliminär och utgår från resursfördelningsmodellen för 2027. De generella effektiviseringskraven har redovisats separat, eftersom det ännu inte är fastställt hur dessa kommer att fördelas.

Nämnden vill ha möjlighet att utveckla och förstärka verksamheten med en återvinningsverksamhet utifrån det ledamotsinitiativ som kommunstyrelsen tagit beslut om.

7.1 Driftbudget

Verksamhet, mnkr	Bokslut 2025	Budget 2026	Förändring 25/26	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Arbetsmarknadsinsatser	-11,4	-13,5	-2,1	-13,9	-14,5	-15,1
Ekonomiskt bistånd	-57,6	-57	0,6	-57,1	-58,6	-60,1
Ekonomiskt bistånd, flykting	1,5	0,5	-1	0,3	0,3	0,3
Familjehem BoU egna fam.hem	-26,6	-24,5	2,1	-25,9	-26,8	-27,7
Familjehem BoU konsulentstödda	-15,3	-14,5	0,8	-16,7	-17,1	-17,6

Kommungemensam verksamhet	-19,3	-19,8	-0,5	-21,9	-22,6	-23,4
Nämnd SN	-2	-2	0	-2,1	-2,2	-2,3
Öppna insatser BoU	-20,4	-24	-3,6	-26,8	-27,7	-28,7
Ensamkommande flyktingbarn	1,2	0,7	-0,5	0,5	0,5	0,6
Ekonomiskt bistånd (personal)	-13,1	-15,5	-2,4	-14,6	-15,1	-15,6
Mottagning	-9,8	-10,5	-0,7	-11,3	-11,6	-12,0
Utredning barn	-18,7	-20,8	-2,1	-21,2	-21,9	-22,7
Utredning vuxen	-9	-9,4	-0,4	-10,3	-10,7	-11,0
Samhällsvård BoU	-12,4	-13,7	-1,3	-14,8	-15,3	-15,8
Arbetsmarknadsåtgärder	-9,7	-9,8	-0,1	-10,6	-11,0	-11,4
Öppna insatser vuxen	-13,7	-14	-0,3	-14,3	-14,8	-15,3
Familjehem vuxen konsulentstödda	-1	-1,1	-0,1	0	0	0
Övrig vuxenvård, våld i nära relation	-3,2	-4,3	-1,1	-4,6	-4,8	-4,9
Central administration SN	-4,7	-5,2	-0,5	-1,5	-1,5	-1,6
Verksamhetsledning och utveckling	-2,3	-3,1	-0,8	-2,0	-2,0	-2,1
Öppna insatser vuxen, externa stödboenden	-1,7	-1	0,7	-0,1	-0,1	-0,1
Öppna insatser vuxen, särskilt boende	-7,3	-6,3	1	-6,7	-6,9	-7,1
Institutionsvård BoU SIS	-4,2	-6,7	-2,5	-4,7	-4,8	-4,9
Institutionsvård BoU	-13,9	-15,1	-1,2	-15,8	-16,2	-16,6
Institutionsvård vuxen SIS	-0,3	-2,5	-2,2	-4,9	-5,0	-5,1
Institutionsvård vuxen	-7,4	-6,2	1,2	-6,5	-6,7	-6,9

Effektiviseringar				3,1	3,1	3,1
Effektiviseringar					4,4	4,4
Totalt, mnkr	-282,2	-299,2	-17,0	-304,6	-309,7	-319,4

Kommentarer till driftbudget

7.2 Förändringar i driftsbudget

7.2.1 Volymförändringar

I resursfördelningsmodellen (RFM) kompenseras nämnderna fullt ut för volymökningar. Vid volymminskningar minskas nämndernas budgettramar motsvarande volymminskningen.

Verksamhet med volymuppräkning i RFM	Volymenhet	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Ekonomiskt bistånd	Hushåll	420	420	420
Ekonomiskt bistånd, flykting	Hushåll	1	1	1
Öppna insatser vuxen, särskilt boende	Årsplacering	8	8	8
Öppna insatser vuxen, externa stödboenden	Årsplacering	2	2	2
Familjehem BoU egna fam.hem	Årsplacering	82	82	82
Familjehem BoU konsulentstödda	Årsplacering	16	16	16
Familjehem vuxen konsulentstödda	Årsplacering	1	1	1
Institutionsvård BoU SIS	Årsplacering	2	2	2
Institutionsvård BoU	Årsplacering	14	14	14
Institutionsvård vuxen SIS	Årsplacering	2	2	2
Institutionsvård vuxen	Årsplacering	7,5	7,5	7,5

Övrig vuxenvård, våld i nära relation	Årsplacering	5	5	5
Ekonomiskt bistånd (personal)	Inflöde	545	545	545
Mottagning	Inflöde	2 750	2 750	2 750
Utredning barn	Inflöde	1 730	1 730	1 730
Utredning vuxen	Inflöde	510	510	510
Samhällsvård BoU	Inflöde	247	247	247

Ekonomiskt bistånd

Andelen utbetalningshushåll under 2025 var i genomsnitt 418 stycken, jämfört med 421 stycken under 2024. Bedömningen för antalet hushåll år 2027 är 420, vilket är 5 hushåll färre än tidigare år.

Antalet hushåll under 2025 beräknas uppgå till i genomsnitt 418 hushåll per december, vilket motsvarar en volymökning på 7 hushåll jämfört med budget 2026.

Under kommande år bedöms antalet hushåll med behov av försörjningsstöd ligga något lägre och stabiliseras på samma nivå under 2027–2029 som under 2026.

Övrig Vuxenvård (våld i nära relation)

Andelen placeringar i skyddat boende har i början av 2026 minskat jämfört med december 2025. Utfallet per december 2025 var 4,8 placeringar. Socialnämnden behöver ha en god beredskap för att ta emot och bistå våldsutsatta med skydd. Nämnden ska även stödja den enskilde i att planera en återgång till goda levnadsförhållanden efter tiden i skydd.

Mot bakgrund av att antalet ansökningar om skyddsplacering har minskat samtidigt som tiden i skydd har kortats, bedömer förvaltningen att antalet årsplaceringar för målgruppen blir 4,8 stycken under 2026 och antas ligga på 5,0 framåt.

Institutionsvård barn och unga

Inom denna post ingår barn och unga placerade i HVB och stödboende. Det genomsnittliga antalet placeringar i HVB uppgick under 2025 till 3,5. I budgeten för 2026 beräknas nivån öka till cirka 4,6 genomsnittliga placeringar. När det gäller stödboende uppgick det genomsnittliga antalet placeringar under 2025 till 7,8 årsplaceringar, medan budgeten för 2026 ligger på i genomsnitt 7,2.

Under årets första kvartal har trenden legat något över budget. I volymeräkningen har därför hänsyn tagits till denna ökning, med antagandet att nivån kommer att ligga kvar på cirka 14 årsplaceringar per

år under perioden 2027–2029, i linje med 2026 års nivå.

Institutionsvård vuxen

Antalet placeringar inom HVB för vuxna uppgick i genomsnitt till 7,6 årsplaceringar under 2025, med en topp under april och maj för att sedan avta mot slutet av året. Prognosen för 2026 bedöms till 7 årsplaceringar, vilket ligger i linje med föregående år. Förvaltningen räknar med att antalet årsplaceringar under 2027–2029 kommer att ligga på samma nivå.

När det gäller SIS-placeringar för vuxna har förvaltningen haft i genomsnitt 2,0 placeringar under 2024, och 0,5 placeringar under 2025 och inga placeringar under första kvartalet 2026. Bedömningen är att antalet prognos placeringar inom SIS för vuxna under 2026 uppgår till 2 och att utvecklingen under åren 2027–2029 antas ligga på samma nivå.

Konsulentstödda familjehem barn och unga

I början på 2026 har andelen barnplaceringar i konsulentstödda familjehem minskat i jämförelse med i slutet på 2025. Under 2026 beräknas antalet placeringar ligga på 14,0 i genomsnitt. Under 2027-2029 bedöms antalet placeringar ligga på motsvarande nivå som under 2026.

Stödboende Vuxna

Antalet placeringar inom stödboende för vuxna beräknas uppgå till 2 stycken under 2026. Förvaltningen bedömer att utvecklingen kommer att ligga på samma nivå, med 2,0 placeringar per år under de kommande tre åren.

Konsulentstödda familjehem vuxna

Under 2025 hade nämnden i genomsnitt 1,0 placeringar inom konsulentstödda familjehem för vuxna. För 2026 finns placeringen preliminärt registrerad fram till och med april. Denna placeringsform är mycket ovanlig, och eftersom nämnden har haft placeringen sedan 2025 bedöms antalet årsplaceringar för 2027–2029 motsvara en placering per år.

Förflyttning från extern vård till hemmaplanslösning

I de enskilda fall där vårdbehoven ej kan tillgodoses i den egna utförarverksamheten sker placering via en extern vårdgivare. Socialnämndens strategi är att vårdbehov skall bedrivas på hemmaplan. För att nå önskad måluppfyllelse och strukturellt nå en ökad grad av förflyttning av extern vård arbetar förvaltningen med tvärteamsarbeten tvärstrukturellt över samtliga avdelningar. Stödjande och behandlande resurser tillgodoses från egen upparbetad utförarverksamhet. Det berör barn som placeras i egen familjehemsvård. Vuxna med beroendeproblematik som bor i interna stödboenden med arbetsträning på

verksamheten Joar Socia. Utförarverksamheten som erbjuder högintensiva insatser förebygger att externa placeringar blir aktuella. För socialnämnden är risk och skyddsperspektiv på eget beteende hos den enskilde och konsekvenser för omgivningen det främsta att beakta gällande om strategin skall nå full effekt.

7.2.2 Flytt av budgetramar

Medlemsavgift till Samordningsförbundet Uppsala län

Samordningsförbundets syfte är att stödja individer i behov av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser.

När det gäller flytt av budgetram kommer vård- och omsorgsnämnden att fatta beslut om en budgetjustering. Behov av justering har identifierats, vilket innebär att en budget om 800 tkr kommer att överföras till socialförvaltningen inför 2027. I samband med detta kommer även kostnadsansvaret för medlemsavgiften till Samordningsförbundet Uppsala län att övergå till socialnämnden.

Miljoner kronor	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Medlemsavgift Samordningsförbundet Uppsala län	0,8		
Totalt (mnkr)	0,8		

8 Investeringsplan 2027–2036

8.1 Analys av nämndens investeringsbehov

Nämnden står inte inför några större investeringar under perioden. I stället ligger fokus på löpande reinvesteringar i befintliga inventarier, främst kontorsmöbler och annan nödvändig utrustning i verksamheter.

För detta ändamål avsätts årligen 0,3 miljoner kronor. Medlen används för att successivt ersätta och förnya utrustning som nått slutet av sin livslängd, vilket bidrar till en väl fungerande verksamhetsmiljö.

Investeringsbudgeten möjliggör därmed de åtgärder och inköp som krävs för att både bibehålla och utveckla verksamheten över tid.

8.2 Skattefinansierad investeringsplan

8.2.1 Inventarier

Belopp i mnkr	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Total summa 10 år
Investeringsplan 2026-2035	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3		-3,0
Förslag 2027-2036		-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-3,0
Förändring		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0

8.2.2 Sammanställd skattefinansierad investeringsplan

Belopp i mnkr	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Total summa 10 år
Investeringsplan 2026-2035	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3		-3,0
Förslag 2027-2036		-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-3,0
Förändring		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0